

Referat fra koordineringsgruppemøte

Helsedirektoratets lokaler, Universitetsgaten 2

07.09.2017, kl. 10.00-13.00

Til stede:Koordineringsgruppens medlemmer

Linda Granlund, Helsedirektoratet (møteleder)

Karl Kristian R. Kirchhoff, Sekretariatet i Helsedirektoratet

Anne Kathrine Owren Aarum, Helsedirektoratet

Ole Berg, Helsedirektoratet (referent)

Arnhild Haga Rimestad, Helse- og omsorgsdepartementet

Bjørn Næss, NHO Handel

Martina Rabsch, Rema

Ingvill Størksen, Virke

Bård Gultvedt, NorgesGruppen

Harald Kristiansen, Coop

Geir Ove Ystmark, Sjømat Norge

Gry Sørensen, NFGF

Petter Haas Brubakk, NHO Mat og drikke

Camilla Carlsson, Coca-Cola European Partners AS

Johnny Ødegård, Tine SA

Axel Heiberg-Andersen, Nestlé

Observatører

Vibeke Bugge, NHO Mat og drikke

Sak 16/17 Velkommen og Helsedirektoratets arbeid

- a) Møteleder orienterte om hovedpunkter i Helsedirektoratets arbeid med oppfølging av avtalen siden forrige koordineringsmøte. Det er positivt at stadig nye bedrifter slutter seg til intensjonsavtalen.

Helsemyndighetene har fått beskjed om at forbruksundersøkelsen (FBU) fra SSB som skulle vært gjennomført i 2017/2018 ikke kommer til å bli gjennomført. Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) informerte om saken. HOD sendte et notat til statsråd samme dag som møtet ble avholdt, og vil følge opp saken på førstkommende møte i både koordineringsgruppen og Helseministerens Næringslivsgruppe. At saken tas videre med politisk ledelse ble sett på som viktig og riktig. Neste FBU skal etter planen gjennomføres innen 2022. Matforsyningsstatistikk (Utviklingen i norsk kosthold) gjennomføres fortsatt årlig.

Aktørene understreket at intensjonsavtalens målformuleringer ble utviklet etter en omfattende prosess, og at målene er knyttet til både matforsyningsstatistikken og forbruksundersøkelsene. Det ble vist til at avtalen fastslår at helsemyndighetene har ansvar for å innhente data for å kunne evaluere avtalens måloppnåelse, og at det kan være nødvendig å måtte revurdere målene dersom datagrunnlaget avtalen bygger på ikke foreligger som forutsatt. Helsedirektoratet kommenterte at de overordnede hovedmålene i intensjonsavtalen hovedsakelig er basert på matforsyningsstatistikk. Aktørene pekte også på at det ikke var mulig til å ta stilling til endrede forutsetninger uten videre, og at det uansett ville være nødvendig å drøfte konsekvensene merinngående dersom SSBs beslutning om ikke å gjennomføre forbrukerundersøkelsen blir fastholdt.

Det ble diskutert hva partene i intensjonsavtalen ønsker og trenger av tallmateriale for å kunne følge utviklingen i de ulike kategoriene best mulig. Et alternativ kan være å koble data om næringsinnhold i matvarer fra Tradesolution med salgsvolum (kassalapp), men da må dette arbeidet gjøres av en uavhengig tredjepart. Helsemyndighetene jobber med å se på muligheter for å dekke eventuelle kostnader forbundet med en slik løsning.

Det ble enighet om at sekretariatet tar initiativ til å sette ned en arbeidsgruppe for se på hvilke muligheter som finnes etter prosess med politisk ledelse er avklart. Innspill fra partene om monitorering og gode løsninger er ønskelig. Et konkret forslag fremmes i neste møte i koordineringsgruppen.

Sak 17/17 Status for innsatsområdene og planer for høsten 2017

- a) **Innsatsområde 1, salt:** Helsedirektoratet informerte om status i arbeidet. Det er gledelig at mange nye deltakere har signert saltpartnerskapsavtalen. Totalt 76 virksomheter er nå med i Saltpartnerskapet. Sentrale oppfølgingsaker for partnerskapet som ble diskutert på styringsgruppemøtet 6. juni er:

- a. En helhetsvurdering om bruk av kaliumklorid (KCl) som salterstatter. Det pågår en nytte-risikovurdering av bruk av KCl som salterstatter i England med spesielt fokus på sårbare grupper som vil være viktig for en eventuell vurdering i Norge. Rapporten skulle være ferdigstilt før sommeren, og styringsgruppen avventer videre arbeid til rapporten fra England foreligger.
 - b. Monitorering av saltinnholdet i matvarer fortsetter. Status for monitorering skal presenteres på møtet i styringsgruppen 10.oktober.
 - c. Saltpartnerskapet varer ut 2018. Det vil være viktig å se på status i arbeidet sommeren 2018 for å sette nye mål videre.
 - d. SaltNett planlegger workshop for aktører som jobber med forskning på saltreduksjon, produsenter og beslutningstakere 6. desember. Representanter fra virksomheter i andre nordiske land vil bli invitert.
 - e. Det kom spørsmål vedrørende nye tall for salt i urin. Haakon Meyer kommer forhåpentligvis og presenterer data på dette i neste styringsgruppemøte i Saltpartnerskapet.
- b) **Innsatsområde 2 tilsatt sukker og 3 mettet fett:** NHO Mat og Drikke informerte om status. Workshops som satt i gang arbeidet med innsatsområdet 2 og 3 ble gjennomført før sommeren. Evaluering fra møtene var positiv og et ønske om mer tid til gruppearbeid ble synliggjort. En diskusjon rundt monitorering ble igangsatt.

Det har kommet innspill vedrørende opplevelsen av ulik grad av involvering mellom produsenter og handelsaktører, og at Helsedirektoratet bør ta en rolle i koordinering av det videre arbeidet. Det er ønskelig at alle aktører skal involveres i lik grad. Det ble presisert at det er veldig positivt at noen tar det praktiske ansvaret.

Det er viktig med balanse mellom handel og industri, da intensjonsavtalen er et samarbeid mellom handel, industri og helsemyndigheter.

NHO Mat og Drikke kan påta seg ansvaret for å koordinere innsatsområde 2 og 3 og inviterer handelen med. Helsedirektoratet inviterer koordineringsgruppens medlemmer til møte i programkomitéen for å planlegge neste workshop. Helsedirektoratet deltar i programkomité for innsatsområdene. Planlegging av nye workshops settes i gang og dato bør settes til ca. en måned før neste møte i Næringslivsgruppen på Matområdet.

Det ble enighet om at:

- 1) Helsedirektoratets sekretariat er den naturlige, sentrale koordineringsenheten mellom innsatsområdene, koordinerings- og næringslivsgruppen.
- 2) Helsedirektoratets sekretariat sender invitasjon til koordineringsgruppens medlemmer om deltakelse i programkomitéer. Videre organisering i komitéene avtales nærmere innen innsatsområdene. Helsedirektoratets sekretariat skal holdes informert om planlegging og gjennomføring, og deltar i møtene.
- 3) Koordinering av rapport til Næringslivsgruppen skal utføres av sekretariatet for koordineringsgruppen. Sekretariatet har ansvar for å sammenstille rapporten, men skal ikke

skrive statusrapport per innsatsområde. Utkast til rapport sendes på høring til koordineringsgruppen i forkant av ferdigstilling. Rapporten til næringslivsgruppa handler om det strategiske arbeidet med intensjonsavtalen, ikke hva hver enkelt bedrift har bidratt med. Størrelsesorden er 2-3 sider per innsatsområde.

- c) **Innsatsområde 4, sjømat, frukt, grønnsaker og kornvarer.** Norges frukt- og grønnsaksgrossisters forbund (NFGF) informerte om status og om vellykket workshop 16.mai 2017. Dato for neste workshop er satt til 26. oktober og avholdes i NHO bygget. Tema for workshop er matfaglige aktiviteter og tilbud til barn og unge. I tillegg planlegges sektorvise møter om monitorering og kommunikasjon. NFGF, BKLF og Sjømat Norge holder i innsatsområde 4 og ønsker handelen med i programkomité og videre samarbeid. Handelen tar kontakt med innsatsområde 4 for å koordinere kommunikasjon og samarbeid.

Møteleder gav honnør for arbeidet i innsatsområdene.

Sak. 18/17 **Kommunikasjon høsten 2017 og planer for 2018**

- a) Helsedirektoratet orienterte om kampanjer og kommunikasjonsarbeidet for 2016 og hittil i 2017, samt planer for høsten 2017. Foreløpige planer for 2018 ble kort presentert, blant annet hvordan helsemyndighetene kan støtte opp om mål om hvilke matvarer det skal spises «mer av» jfr. mål i Handlingsplanen for bedre kosthold 2017-2021. Mer utfyllende planer for 2018 presenteres på møtet i koordineringsgruppen i november da dette avhenger av statsbudsjettet som bestemmer rammene for Helsedirektoratets kommunikasjon i 2018.

Sjømat Norge informerte om urovekkende tall for sjømatkonsumet i Norge som viser 12 % volumnedgang for første halvår 2017 sammenlignet med 2016. For sjømat totalt sett er det en nedgang i hvor ofte folk kjøper sjømat (frekvens) som bidrar mest til volumnedgangen. I snitt handler nordmenn sjømat ca. en gang i uken. Det er et ønske at myndighetene prioriterer kommunikasjon om sjømat og helse og sjømat og mattrygghet fremover for å forsøke å snu denne trenden.

Helsedirektoratet uttaler seg i ca. 60 saker om helse og kosthold i fortjente medier hver måned. I de aller fleste av disse mediasakene er fisk, frukt og grønnsaker omtalt, hvor Helsedirektoratet svarer positivt om helseeffekter og viser til hvilke mengder som anbefales i kostrådene. Det kom spørsmål om hvor mange av sakene som er positivt ladet, men det har ikke Helsedirektoratet oversikt over. Mattilsynet har ansvar for kommunikasjon rundt mattrygghet og regelverk og helsemyndighetene har ansvar for kommunikasjon på helseområdet.

Det ble fremmet et spørsmål om søtstoff var inkludert i sukkerskolen som arrangeres for fagpersonell i skolehelsetjenesten og frisklivssentraler. Informasjon om søtstoff inngår i materialet til kursholderne.

Det ble enighet om at Helsedirektoratet presenterer mer utfyllende planer for kommunikasjon i 2018 på neste møte i koordineringsgruppen.

Sak 19/17 Nye parter til avtalen

- a) Aktører tilknyttet matbransjen: Møteleder informerte om saken og at det er positivt at andre aktører ønsker å slutte seg til intensjonsavtalen. Koordineringsgruppen ble bedt om å vurdere hvorvidt aktører som har nær tilknytning til matbransjen skal kunne tilslutte seg arbeidet.

Det kom innspill på at tilslutningsavtalen er til for aktører som direkte kan bidra til at målene i avtalen oppnås. Hvis det åpnes for at andre aktører kan slutte seg til avtalen kan man få en utvanningseffekt, og det blir vanskelig å skille mellom hvem som kan og ikke skal kunne signere. Eierskap og tilhørighet til opplysningskontorene kan bidra til å komplisere rollene ytterligere. Det er positivt at flest mulig bidrar med kommunikasjon og innsats, men per nå er det ønskelig at avtalen forbeholdes de aktører som direkte påvirker forbruket.

Det ble enighet om at aktører med tilknytning til matbransjen ikke kan slutte seg til avtalen, men at de gjerne kan bidra med kommunikasjon og innsikt der det er aktuelt.

- b) Serveringsbransjen: Møteleder introduserte spørsmålet om hvorvidt serveringsbransjens virksomheter og bransjeaktører bør kunne slutte seg til intensjonsavtalen. Servicebransjen er i dag deltakere i Saltpartnerskapet, men ikke med i intensjonsavtalen. Sekretariatet er blitt kontaktet av aktører i serveringsbransjen som ønsker å tegne tilslutningsavtale. Tilslutningsavtalen er i dag på et såpass overordnet nivå at det ikke vil være behov for å gjøre endringer på denne. Imidlertid vil det kunne kreve en mindre endring i selve intensjonsavtalen. Det vil være naturlig at aktører fra serveringsbransjen deltar på samtlige innsatsområder og deltar i koordineringsgruppen.

I møtet kom innspill som var både positive og negative til servicebransjens deltakelse i intensjonsavtalen. Det ble kommentert at en del aktører fra servicebransjen allerede er representert, og at enkelte dermed kan få dobbeltstemme. Helsedirektoratet kommenterte at det ikke benyttes stemmeangivelse i koordineringsgruppen, slik at dette ikke utgjør en stor utfordring. Koordineringsgruppen var positiv til å sette i gang en utredning for å kartlegge på hvilken måte og eventuelt hvem som bør kunne slutte seg til avtalen.

Det ble enighet om at Helsedirektoratet starter en prosess for å finne ut på hvilken måte og eventuelt hvem fra servicebransjen det kan være aktuelt for å slutte seg til intensjonsavtalen. Sak følges opp i neste møte i koordineringsgruppen.

Sak 20/17 Anskaffelsesgrunnlag for følgeevaluering

- a) Sekretariatet gikk gjennom forslag til innhold i følgeevaluering med beskrivelse av leveranse og kravspesifikasjon. Følgeevalueringen gjennomføres av en tredjepart som leverer en årlig rapport, en midtveiseevaluering og en sluttrapport. Rapportene skal danne grunnlag for hva som sendes til Næringslivsgruppa årlig. Intensjonsavtalens koordineringsgruppe er referansegruppe for evalueringen.

Det kom spørsmål om det er fornuftig å bruke 2 millioner på dette sammenlignet med andre utgifter som er forbundet med avtalen. Bekymringen gikk på om dette går på bekostning av andre tiltak. Det ble presisert at Helsedirektoratet bekoster følgeevalueringen, slik at dette ikke påvirker andre aktiviteter i avtalen. Denne rapporten vil blant annet være viktig for midtveiseevalueringen som skal gjøres i 2019.

Det ble enighet om at: Helsedirektoratet setter i gang prosess med anbudsprosess og valg av aktør for gjennomføring av følgeevalueringen.

Sak 21/17 Prosess for monitorering av produktgrupper

- a) Sekretariatet introduserte saken. Det var en diskusjon om hvordan denne prosessen bør være som baserte seg på diskusjonene fra workshops på våren og et forslag fra sekretariatet.

Det kom innspill om at organiseringsmodellen rundt monitorering gjerne kan forenkles, for eksempel ved at koordineringsgruppen oppnevner en liten gruppe for å jobbe med monitorering, og at gruppen svarer direkte tilbake til koordineringsgruppen. For eksempel kan én representant fra henholdsvis handel, industri og myndighet danne gruppen hvorpå representanten tar avsjekk med egen bransje for å finne forslag til løsning. Denne gruppen utarbeider forslag til kategorier det skal gjøres datauttrekk på basert på Helsedirektoratets forslag for innsatsområde 2 og 3 fra workshopene i juni.

For innsatsområde 4 er det i første omgang nødvendig å kartlegge hvilke datakilder vi har og hva som mangler.

Det ble enighet om at Helsedirektoratet sender henvendelse om deltakelse i en liten arbeidsgruppe som består av én representant per område. Arbeidsgruppen jobber i første omgang ut et forslag for kategorisering og monitorering av innsatsområde 2 og 3. For innsatsområde 4 inviterer Helsedirektoratet til bransjevise møter for å kartlegge hvilke relevante datakilder som finnes og på hvilket nivå disse er (grossist, i butikk, faktisk forbruk).

Sak 22/17 Referansegruppe

- a) Møteleder introduserte saken og gikk gjennom tilbakemelding som gikk på forslaget fra sekretariatet om forhåndsbehandling av denne saken. Det ble enighet om at saken burde diskuteres i møtet. Det ble stilt spørsmål om Forbrukerrådet er en NGO.

Det er viktig for alle parter at møtene med NGOer (i denne sammenheng NCD-alliansen) og Forbrukerrådet skal være konstruktive, og at fokus bør være hvordan NGOer og Forbrukerrådet kan bidra til å nå intensjonsavtalens mål. Sekretariatet informerer NCD-alliansen og Forbrukerrådet om dette i forkant av neste møte i koordineringsgruppen for å definere roller og forventninger.

Det ble enighet om at NGOer og Forbrukerrådet kan delta som et fast punkt på annethvert møte i koordineringsgruppen.

- b) Utkastet til mandat for referansegruppen for intensjonsavtalen om et sunnere kosthold mellom matbransjen og helsemyndighetene ble vedtatt uten kommentarer.
- c) Forslag til kandidater. Det kom innspill på at Mattilsynet ikke bør være medlem i referansegruppen, men at Norges fiskerihøgskole (Universitetet i Tromsø), SIFO og GreeNudge bør inkluderes i referansegruppen. Sekretariatet fremmet forslag om at NHH/The Choice Lab bør inkluderes i referansegruppen, noe det var enighet om. Endelig liste over institusjoner som **inviteres** inn i referansegruppen er som følger:

- **Ernæring, matteknologi og folkehelse:** UiO - ernæring, NMBU, Nofima, SINTEF, NIBIO, NIFES, Folkehelseinstituttet og UiT - Norges fiskerihøgskole
- **Forbrukeratferd/Markedsføring:** Handelshøgskolen BI, UiO - psykologisk institutt, NTNU, NHH - The Choice Lab, SIFO og GreeNudge

Sekretariatet fremmet forslag om å ha et felles møte eller seminar mellom referansegruppen og koordineringsgruppen våren 2018, hvor aktuelle personer i referansegruppen presenterer sitt arbeid og forteller hva de kan bidra med inn i arbeidet med intensjonsavtalen.

Det ble enighet om at sekretariatet utarbeider et forslag til invitasjon som koordineringsgruppen godkjenner. Deretter tar sekretariatet kontakt med institusjonene for å forespørre om de ønsker å delta i en referansegruppe inn mot intensjonsavtalen, og hvilke fagpersoner de ønsker å spille inn. Alle aktuelle kandidater informeres om status og formål med intensjonsavtalen. Endelig oppnevning av referansegruppe gjøres per epost innen neste møte i koordineringsgruppen.

Sak. 23/17 Dato og saker for neste møte

- a) Dato for neste møte i koordineringsgruppen settes til **8.november kl. 10.00-13.00**. Helsedirektoratet sender innkalling. Neste møte i Helseministerens Næringslivsgruppe er 23.november.

Forslag til saker i koordineringsmøte 4:

- Helsedirektoratets arbeid
- HOD informerer om hva gjør vi videre med data for å følge arbeidet med FBU
- Plan for kommunikasjon 2018
- Status og fremdrift for innsatsområdene 1 – 4
- Status for utredning av mulighet til en eventuell tilslutning for aktører fra servicebransjen
- Presentasjon av følgeevaluering v/tredjepart
- Status for monitoreringsarbeidet
- Møte med NCD-alliansen og Forbrukerrådet

Sak. 24/17 Eventuelt

- a) Helsedirektoratet informerte under pkt. 16/17 om bortfall av FBU.